

ЗАКОН ЗА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

В сила от 01.01.2002 г.

Обн. ДВ. бр.101 от 23 Ноември 2001г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.96 от 29 Октомври 2004г., изм. ДВ. бр.77 от 27 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.33 от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр.62 от 1 Август 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.95 от 1 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.54 от 16 Юли 2010г

Глава първа.

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. Този закон урежда:

1. целта и принципите на независимия финансов одит;
2. професионалните стандарти на организация, документиране и изпълнение, както и заключенията на независимия финансов одит;
3. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) придобиването на диплома, правоспособност и упражняването на одиторската професия от регистрираните одитори;
4. правата и задълженията на регистрираните одитори, извършващи независим финансов одит;
5. статута на Института на дипломираните експерт-счетоводители;
6. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) системата за публичен надзор над регистрираните одитори.

Чл. 2. Независим финансов одит е съвкупност от необходими и взаимосвързани процедури, определени от Международните одиторски стандарти, въз основа на които се изразява независимо мнение относно достоверността във всички аспекти на същественост на финансовите отчети, изготвени в съответствие с българското счетоводно законодателство.

Чл. 3. Независимият финансов одит се извършва от регистрирани одитори, членове на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираните одитори и Институтът на дипломираните експерт-счетоводители подлежат на независим публичен надзор.

Глава втора.

ЦЕЛ И ПРИНЦИПИ НА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

Чл. 5. (1) Целта на независимия финансов одит е изразяване на независимо одиторско мнение относно достоверното представяне във всички аспекти на същественост във финансовите отчети на:

1. финансовото състояние на предприятието;
2. отчетения финансов резултат от дейността на предприятието;
3. паричните потоци на предприятието и промените в тях;
4. собствения капитал на предприятието и промените в него.

(2) Независимото одиторско мнение по ал. 1 се изразява по отношение на съответствието на финансовите отчети с приложимите счетоводни стандарти, както и с всяка друга националноприета счетоводна база за изготвяне на финансовите отчети.

(3) Формирането и изразяването на независимото одиторско мнение се извършва в съответствие с Международните одиторски стандарти.

Чл. 6. Независимият финансов одит обхваща процедури за определяне на разумна сигурност чрез проверка на:

1. спазването на принципите на счетоводството;
2. последователността на прилагането на оповестената счетоводна политика;
3. методологическата обосновааност на текущото отчитане за всеобхватно и достоверно отразяване на активите, пасивите и дейността на предприятието, ограничена до постигане целите на одита;
4. ефективността на вътрешния контрол, ограничена до постигане целите на одита;
5. процеса на счетоводното приключване;
6. достоверността и необходимата за потребителите обхватност на представената във финансовия отчет информация;
7. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) съответствието между информацията във финансовия отчет, в доклада за дейността и всяка друга информация, която органите на управление на предприятието предоставят заедно с одитирания отчет.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираните одитори при осъществяване на независим финансов одит спазват Етичния кодекс на професионалните счетоводители, приет от Международната федерация на счетоводителите. Етичните принципи, които ръководят професионалното поведение и отговорности на одиторите, са:

1. независимост - необвързаност на регистрираните одитори, включително чрез своите съдружници и персонал, с проверяваното предприятие, неговите ръководители или свързани с тях лица в материален, личностен или друг аспект;
2. обективност, безпристрастност и недопускане на предубеждение, конфликт на интереси или друго влияние, което да попречи на реалната преценка на одитора;
3. професионална компетентност - притежаването на достатъчно необходими професионални познания в областта на действащото търговско, счетоводно и данъчно законодателство, Международните счетоводни стандарти и Международните одиторски стандарти;
4. конфиденциалност - запазване в тайна на информацията за дейността на предприятието клиент, получена в резултат на извършения независим одит;
5. професионално поведение - одиторът действа в своята професионална работа по начин, който е в съответствие с доброто име на одиторската професия и се въздържа от действия, които биха довели до уронване престижа на професията;
6. почтеност - одиторът е честен, последователен и обективен при изпълнението на одита;
7. познаване и прилагане на професионалните стандарти - одиторът извършва независим одит в съответствие с приетите професионални стандарти и националното законодателство;
8. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) отговорност - регистрираният одитор е лично отговорен за изразеното от него мнение; специализираното одиторско предприятие носи отговорност за изразеното от негово име одиторско мнение.

Чл. 8. (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Независим финансов одит се извършва на годишни, консолидирани, междинни и други финансови отчети, когато това е определено в закон, по искане на собственици, държавни органи и други потребители на финансова информация.

Глава трета.

ОРГАНИЗАЦИЯ, ДОКУМЕНТИРАНЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Независимият финансов одит се осъществява въз основа на договор между предприятието доверител и регистрирания одитор като физическо лице или чрез негово предприятие или специализираното одиторско предприятие с посочване на регистрирания одитор, отговорен за извършване на независимия финансов одит.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Възнаграждението и условията за заплащане на одиторската услуга се договарят между лицата по ал. 1. Възнаграждението се определя като конкретна сума само за одиторската услуга, не може да се влияе от предоставянето на допълнителни услуги и не може да бъде поставено под условие.

(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г., отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(4) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Договорът по ал. 1 се сключва с решение на общото събрание, от неограничено отговорните съдружници или от едноличния собственик на капитала в предприятието доверител.

(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г., отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(6) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрирани одитори, с които има сключен договор за извършване на независим финансов одит, могат да бъдат освобождавани само при наличие на подходящи основания. Различие в мненията относно счетоводното третиране или одитните процедури не е подходящо основание за освобождаване.

(7) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Одитираното предприятие доверител и регистрирания одитор съобщават в едномесечен срок на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори за освобождаването или оставката на регистрирания одитор, като предоставят и обяснение на причините за това.

Чл. 10. Приемането на задължение за извършване на независимия финансов одит се документира с писмо за приемане на одиторски ангажимент. Съдържанието на писмото се определя по Международните одиторски стандарти.

Чл. 11. Документирането на независимия финансов одит и процедурите по изпълнението му се извършват в съответствие с изискванията на действащото законодателство и Международните одиторски стандарти.

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Ръководството на предприятието предоставя на регистрираните одитори изготвения от него финансов отчет, готов за издаване на одиторски доклад. Представянето на финансовия отчет се извършва заедно с доклада за дейността и всяка друга информация, която органите на управлението предоставят към одитирания отчет, както и подписано утвърдително или представително писмо от ръководството съгласно Международните одиторски стандарти.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Заключениета на регистрирания одитор след извършения независим финансов одит се отразяват в одиторски доклад.

(2) Одиторските доклади се изготвят в съответствие с Международните одиторски стандарти.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(4) Одиторският доклад трябва да съдържа ясно изразено мнение върху одитираните финансови отчети като цяло.

(5) Изразеното мнение върху финансовия отчет се удостоверява от:

1. регистрирания одитор, ако издава одиторски доклад лично от свое име - с личния му подпис и печат;

2. регистрираното специализирано одиторско предприятие, ако издава одиторски доклад от свое име - с подписа на представляващия предприятието, с печата на специализираното одиторско предприятие и с личния подпис на регистрирания одитор, отговорен за одита.

(6) Подписът и печатът се поставят върху одиторския доклад и върху счетоводния баланс, отчета за приходите и разходите/отчета за доходите, отчета за паричните потоци и отчета за собствения капитал, за които е изразено независимото одиторско мнение.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Печатът на регистриран одитор е с елипсовидна форма. Върху него са изписани името, фамилията и номерът на регистрирания одитор в регистъра на регистрираните одитори на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(2) Специализираното одиторско предприятие за целите на одита използва печат с елипсовидна форма. Върху него са изписани "специализирано одиторско предприятие", неговата фирма и седалище и номерът в регистъра на регистрираните одитори на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Личният печат на регистрирания одитор и печатът на специализираното одиторско предприятие се използват за удостоверяване одита на финансовите отчети или в други случаи, предвидени със закон.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Печатите по ал. 1 и 2 се издават след вписване в регистъра на регистрираните одитори към Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Глава четвърта.

ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ НА ДИПЛОМИРАН ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛ И РЕГИСТРИРАН ОДИТОР. ПРИЗНАВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ НА РЕГИСТРИРАНИ ОДИТОРИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ТРЕТИ ДЪРЖАВИ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) За дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор може да кандидатства лице, което не е осъждано за престъпление от общ характер по глава пета, глава шеста, раздели I, Ia, III и IV и глава седма от особената част на Наказателния кодекс, не е лишено от право да упражнява одиторска професия или дейност или други подобни професии или дейности в областта на финансите и счетоводството и не е лишено от право да заема материалноотговорна длъжност.

(2) Изискването по ал. 1 се прилага и по отношение на членовете на управителните или контролните органи на специализираните одиторски предприятия.

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) За придобиване правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител може да кандидатства лице, което отговаря на следните изисквания за задължителна степен на завършено висше образование и задължителен професионален стаж в областта на счетоводството, вътрешния, външния одит и финансовата инспекция, като орган на Националната агенция за приходите, като инспектор в Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори и/или като преподавател в областта на счетоводството, контрола и финансите:

1. счетоводно-икономическо образование с магистърска степен и 4 години стаж;
2. счетоводно-икономическо образование с бакалавърска степен и 5 години стаж;
3. друго висше икономическо образование и 7 години стаж;
4. друго висше образование и 10 години стаж.

Чл. 17. (1) (Предишен текст на чл. 17, изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Преди да придобие право да се яви на изпитите по чл. 18, кандидатът за дипломиран експерт-счетоводител трябва да е положил изпити в следните области:

1. основи на счетоводството (теория на счетоводството);
2. финансово счетоводство (счетоводство на предприятието);
3. управленско счетоводство;
4. анализ на финансовите отчети;

5. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) финансов контрол и одиторски стандарти, включително Международните одиторски стандарти;

6. търговско право;

7. трудово и осигурително право;

8. финанси на предприятието;

9. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) математика и статистика;

10. микроикономика;

11. информационни системи и технологии;

12. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) управление на риска и вътрешен контрол.

(2) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Когато кандидатът за дипломиран експерт-счетоводител не е положил изпит в някоя от областите, посочени в ал. 1, изпитите в тези области се организират от Института на дипломираните експерт-счетоводители по ред и начин, утвърдени от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Диплома за дипломиран експерт-счетоводител се придобива след успешно полагане на писмени изпити пред Института на дипломираните експерт-счетоводители по:

1. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) счетоводство, включително Международните стандарти за финансово отчитане;

2. търговско право;

3. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) независим финансов одит, включително Международните одиторски стандарти;

4. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) данъчно и осигурително право.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Преди полагането на изпита по независим финансов одит кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители трябва да имат най-малко две години професионален стаж в специализирано одиторско предприятие или в предприятие на регистриран одитор. Стажът се доказва пред Института на дипломираните експерт-счетоводители с удостоверение, издадено от съответния одитор или специализираното одиторско предприятие и с копие от трудова книжка или от други документи, удостоверяващи положения стаж.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Стажът по ал. 2 се включва в изисквания стаж по чл. 16.

Чл. 19. (1) Лицата, успешно издържали изпитите по чл. 18, получават диплома за дипломиран експерт-счетоводител и се вписват в отделен регистър към Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.)

Чл. 20. (1) (Отм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г., предишен текст на чл. 20 - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Дипломираните експерт-счетоводители придобиват право да подписват одиторски доклади с мнение върху финансови отчети след една година професионален стаж в специализирано одиторско предприятие или в предприятие на регистриран одитор и след вписването им в регистъра на регистрираните одитори по чл. 24.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Изискването за стаж по ал. 1 не се прилага, когато придобитият стаж по чл. 18, ал. 2 е най-малко три години.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Лице, придобило в държава - членка на Европейския съюз, или в държава от Европейското икономическо пространство правоспособност да подписва одиторски доклади с мнение върху финансови отчети, се вписва в регистъра на регистрираните одитори по този закон след успешното полагане на изпити по българско търговско, данъчно и осигурително право на български език пред Института на дипломираните експерт-счетоводители. Редът и начинът за провеждане на изпитите се утвърждават от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

Чл. 21а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители вписва в регистъра по чл. 24 всеки одитор и одиторско предприятие от трета държава, които представят одиторски доклад за годишните или консолидираните финансови отчети на дружество, учредено извън Европейския съюз, чиито прехвърляеми ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар в страната, освен когато дружеството издава единствено дългови ценни книжа по смисъла на чл. 100к, ал. 2, т. 4 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, допуснати до търговия на регулиран пазар, с единична номинална стойност не по-малка от левовата равностойност на 50 000 евро, или в случаите на дългови ценни книжа, деноминирани във валута, различна от евро, с номинална стойност към датата на издаването им не по-малка от левовата равностойност на 50 000 евро.

(2) Одиторите или одиторските предприятия от трети държави по ал. 1 са обект на системата за публичен надзор, системата за гарантиране на качеството, както и на проверките, разследванията и санкциите, предвидени в този закон.

(3) Алинея 2 не се прилага в случаите, когато система за гарантиране качеството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на трета държава, оценена като

равностойна, е извършила проверка на качеството на съответния одитор или одиторско предприятие по ал. 1 през предходните три години.

(4) При спазване на реципрочност Институтът на дипломираните експерт-счетоводители вписва в регистъра одитор от трета държава, след като същият представи доказателства, че отговаря на изисквания, равностойни на предвидените в чл. 15 - 19, и след успешно полагане на изпитите по чл. 18.

(5) При спазване на реципрочност Институтът на дипломираните експерт-счетоводители вписва в регистъра одиторско предприятие от трета държава, след като представи доказателства, че:

1. три четвърти от членовете на органите на управление и регистрираните одитори, извършващи одит от името на предприятието, отговарят на изисквания, равностойни на предвидените в чл. 15 - 19;

2. одиторското предприятие извършва независим финансов одит при спазване на изискванията за независимост и обективност и правила, равностойни на предвидените в чл. 9 и чл. 33, ал. 2;

3. одиторското предприятие публикува на своята електронна страница годишен доклад за прозрачност, отговарящ на изискванията по чл. 40м, или изпълнява други равностойни изисквания за оповестяване, в случай че одитира предприятия, извършващи дейност от обществен интерес.

(6) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители чрез Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори уведомява Европейската комисия за извършената оценка на реципрочността по смисъла на ал. 2 и 3, както и за основните договорености за сътрудничество със системите за публичен надзор, гарантиране на качеството и налагане на санкции на тези трети държави.

(7) Одиторските доклади за финансови отчети и издадени от одитори или одиторски предприятия от трети държави, които не са регистрирани в страната по съответния ред, нямат правна сила.

Чл. 216. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г., доп. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишен чл. 21а, изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители организира обучение и провеждане на изпитите по чл. 18, 21 и 21а, като определя тяхната последователност, периодичност, начина на провеждане и системата на оценка на знанията за упражняване на професията на регистриран одитор.

(2) Съдържанието на изпитите, както и правилата за тяхното организиране и провеждане се приемат от управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители, утвърждават се от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори и се оповестяват ежегодно по подходящ начин.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители изготвя правила за непрекъснато обучение на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори. Правилата за организиране и провеждане на непрекъснатото обучение се приемат от управителния съвет на института, утвърждават се от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори и се оповестяват ежегодно по подходящ начин.

(2) Обучението по ал. 1 за всяка календарна година не може да бъде по-малко от 40 часа.

(3) За регистрирани одитори, които не са извършвали независим финансов одит в продължение на три последователни години, обучението по ал. 1 не може да бъде по-малко от 80 часа.

Глава пета.

УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯТА НА РЕГИСТРИРАН ОДИТОР (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Изключителните права за упражняване на професията на регистриран одитор се упражняват:

1. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) пряко или чрез предприятие на регистриран одитор;
2. (отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)
3. чрез участие в специализирано одиторско предприятие.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители съставя и поддържа регистър на регистрираните одитори.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) За да упражнява право да подписва одиторски доклади с мнение върху финансови отчети, дипломираният експерт-счетоводител, придобил изискуемия стаж по чл. 20, подава заявление за членство в Института на дипломираните експерт-счетоводители и за вписване в регистъра на регистрираните одитори, придружено със свидетелство за съдимост и декларация, че отговаря на изискванията на този закон.

(3) Вписването на одиторските предприятия в регистъра на регистрираните одитори се извършва въз основа на заявление, подписано от лицата, които представляват предприятието, придружено със свидетелство за съдимост на съдружниците - регистрирани одитори, и на лицата, които управляват или представляват предприятието, имената и адресите на останалите съдружници, декларация, подписана от управителите, че предприятието отговаря на условията на този закон, заедно с документи, потвърждаващи изпълнението на изискванията по § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби.

(4) Управителният съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители утвърждава образци на заявление за вписване в регистъра на регистрираните одитори.

(5) Управителният съвет на Института се произнася по заявлението на кандидата с мотивирано решение в 14-дневен срок от датата на подаването му. Решението се съобщава писмено на кандидата и влиза в сила от датата на приемането му.

(6) При отказ на членство и регистрация решението на управителния съвет може да бъде обжалвано в 14-дневен срок пред Комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори. Комисията се произнася по жалбата в 14-дневен срок от постъпването ѝ.

(7) Решението на Комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори подлежи на съдебно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Регистрираните одитори и одиторски предприятия получават индивидуален номер след вписването им в регистъра на регистрираните одитори.

(2) Информацията от регистъра се съхранява в електронна форма, на български език и е достъпна за обществото по електронен път чрез официалната електронна страница на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители ежегодно до 31 март публикува на официалната си интернет страница списъка на регистрираните одитори.

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) За регистрираните одитори - физически лица, в регистъра се съдържа най-малко следната информация:

1. име, постоянен адрес, регистрационен номер и информация за електронната страница на регистрирания одитор;

2. наименование, седалище, адрес на управление, електронна страница и регистрационен номер на специализираното одиторско предприятие, в което работи регистрираният одитор, или адреса на предприятието, чрез което упражнява дейността си или с което е свързан като съдружник или по друг начин, в случаите, когато това е приложимо;

3. всяка друга регистрация като регистриран одитор в друга държава - членка на Европейския съюз, в държава от Европейското икономическо пространство и/или в трета държава, включително регистрационния номер и наименованието на компетентния орган в държавата, регистрирал лицето.

(2) За одиторските предприятия публичният регистър съдържа най-малко следната информация:

1. наименование и регистрационен номер;
2. правно-организационна форма;
3. лице за контакт, информация за връзка и електронната страница;
4. седалище и адрес на управление;
5. адресите на всички офиси на одиторското предприятие в страната;
6. имената, бизнес адресите и регистрационен номер на всички собственици и акционери;
7. име, постоянен адрес и регистрационен номер на регистрираните одитори, които са в договорни отношения с одиторското предприятие;
8. имената и адресите на членовете на управителните или контролните органи на одиторското предприятие;
9. членството в одиторска мрежа и списък на имената и адресите на предприятията - членове или свързани с одиторската мрежа, или указание за мястото, където такава информация е публично достъпна;
10. всяка друга регистрация като регистриран одитор в друга държава - членка на Европейския съюз, в държава от Европейското икономическо пространство и/или в трета държава, включително регистрационния номер и названието на компетентния орган в държавата, регистрирал предприятието.

(3) Одиторите и одиторски предприятия от трети държави, регистрирани в съответствие с член 21а, се отбелязват изрично в регистъра като одитори и одиторски предприятия от трети държави, а не като регистрирани одитори.

(4) При промяна в подлежащите на вписване обстоятелства лицата по ал. 1 и 2 в 7-дневен срок от нейното настъпване уведомяват писмено Института на дипломираните експерт-счетоводители за промяната.

(5) При постъпило по реда на ал. 4 уведомление Институтът на дипломираните експерт-счетоводители отразява промените в регистъра в срок три работни дни от постъпването му.

(6) В регистъра се публикува информация за случаите на санкциониране на регистрираните одитори, както и за вида на наложеното наказание.

(7) В регистъра се съдържа информация за адреса, електронната страница и телефоните за контакти на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

Чл. 27а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Регистрираният одитор се заличава от регистъра при:

1. смърт;
2. подаване на заявление за заличаване на регистрацията;
3. влизане в сила на присъда за извършено престъпление по глава пета, глава шеста, раздели I, Ia, III и IV и глава седма от особената част на Наказателния кодекс;
4. лишаване от право да упражнява одиторска професия или дейност или други подобни професии или дейности в областта на финансите и счетоводството;
5. лишаване от право да заема материалноотговорна длъжност;
6. лишаване от право да упражнява одиторска дейност по чл. 41, ал. 3.

(2) В регистъра се публикува информация за случаите на заличаване на регистрацията, както и за основанията за заличаване.

(3) В случай на временно отнемане на правото за извършване на независим финансов одит на финансови отчети по този закон в регистъра се отбелязва изрично наложеното наказание, както и неговият срок.

(4) В случаите на прилагане на ал. 1 и 3 спрямо регистриран одитор, одобрен и в друга държава - членка на Европейския съюз, и вписан в регистъра на тази държава, Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори уведомява за това компетентните органи на съответната държава членка, като посочва и причините за това.

Чл. 27б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) За вписване в регистъра Институтът на дипломираните експерт-счетоводители събира такса.

(2) Размерът на таксата по ал. 1 се определя от общото събрание на Института на дипломираните експерт-счетоводители по предложение на управителния съвет.

Чл. 27в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираният одитор полага клетва и подписва клетвен лист със следното съдържание: "Заклевам се в силата на познанието и законността, че ще изпълнявам добросъвестно, независимо, отговорно, безпристрастно и с професионална компетентност задълженията си като регистриран одитор. Ще се ръководя от законите на Република България, приетите професионални одиторски стандарти и етичните норми и принципи на поведение, утвърдени от Института на дипломираните експерт-счетоводители. При нарушаване на тази клетва да бъде санкциониран с нормите на закона и професионално-етичните норми на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Чл. 28. (Доп. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.)

(1) При извършване на независим финансов одит регистрираните одитори са независими от одитираното дружество и не участват във вземането на решения в одитираното дружество.

(2) Регистрираните одитори не извършват независим финансов одит, ако е налице пряка или косвена финансова връзка, бизнес връзка, трудово правоотношение или друга връзка/правоотношение, включително предоставянето на допълнителни услуги, несвързани с одита, между регистрираните одитори или мрежата и одитираното дружество, от които обективна, разумна и информирана трета страна да би могла да направи заключение, че независимостта на регистрираните одитори е компрометирана.

(3) Когато независимостта на регистрирания одитор е повлияна от заплахи, като проверка на собствената дейност, личен интерес, застъпничество, близки отношения или принуда, регистрираният одитор трябва да приложи предпазни мерки за смекчаване на тези заплахи. В случай че приложените мерки не намаляват адекватно влиянието на заплахите и независимостта е компрометирана, регистрираният одитор не извършва независимия финансов одит.

(4) Регистрираният одитор отразява в работните документи по одита всички съществени заплахи за своята независимост, както и приложените предпазни мерки за смекчаване на тези заплахи.

(5) Ограниченията и изискванията по ал. 1 - 4 се прилагат и за всички съдружници и служители в специализираното одиторско предприятие.

Чл. 28а. (Нов - ДВ, бр. 91 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Регистрираните одитори могат да участват и да подписват одиторско мнение само в едно специализирано одиторско предприятие.

Чл. 29. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.)

Чл. 30. Членовете на Института на дипломираните експерт-счетоводители и специализираните одиторски предприятия плащат встъпителна такса при приемането им и годишни такси, определени от управителния съвет на института.

Глава шеста.

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

Чл. 31. Регистрираните одитори имат изключителното право да извършват независим финансов одит на финансовите отчети на предприятията.

Чл. 32. При изпълнение на одиторското си задължение регистрираните одитори имат право да изискват пълно съдействие и информация от ръководството на предприятието, както и да наблюдават провеждането на инвентаризацията на активите и пасивите на предприятието.

Чл. 33. (1) (Предишен текст на чл. 33 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираният одитор е длъжен:

1. да спазва принципите: независимост, професионална компетентност, конфиденциалност, почтеност и обективност;
2. да изпълни поетото одиторско задължение, освен ако не са налице обективни обстоятелства, които го възпрепятстват;
3. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да информира ръководството на предприятието клиент за всички обстоятелства, които биха накърнили неговата независимост при изпълнение на одиторското задължение;
4. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да защити по подходящ начин конфиденциалността и професионалната тайна на цялата информация и документите, до които има достъп при изпълнение на одиторския си ангажимент; това изискване не се прилага по отношение на функционирането на системата за публичен надзор;
5. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) когато е заменен с друг регистриран одитор, да предостави на новия регистриран одитор достъп до цялата съотна сима информация относно одитираното дружество;
6. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да продължи да спазва изискването за конфиденциалност, когато е прекратил или приключил работа по дадено одиторско задължение.
7. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да информира ръководството на предприятието клиент за съществени нарушения на законите и други нормативни актове, на негови учредителни и други вътрешни актове, норми и процедури, както и за всяка друга информация, доколкото са му станали известни в хода на изпълнение на независимия одит;
8. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да предупреждава предприятието клиент в областта на своите компетенции за действия или пропуски, които може да му навредят, доколкото са му станали известни в хода на изпълнение на независимия одит;

9. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да разяснява на предприятието клиент значението на дадена информация, получена при изпълнението на одиторското задължение;
  10. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да представи документи, доказващи изпълнението на одиторското задължение и изразеното мнение;
  11. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да спазва Международните одиторски стандарти и Професионално-етичния кодекс, приет от Института на дипломираните експерт-счетоводители;
  12. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да отчита дейността си пред Института на дипломираните експерт-счетоводители по утвърден от него ред;
  13. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да участва в дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители и неговите органи, както и да спазва устава на института;
  14. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да се застрахова за рисковете на своята професионална дейност;
  15. (предишна т. 11, доп. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) да съдейства на органите на Института на дипломираните експерт-счетоводители и на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори;
  16. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) да съхранява одиторската документация за срок 5 години.
- (2) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Собствениците на одиторски предприятия, както и членовете на управителните или надзорните им органи не се намесват в извършването на независим финансов одит по начин, който застрашава независимостта и обективността на регистрирания одитор, който извършва независим финансов одит от името на одиторското предприятие.

Чл. 33а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) При извършване на независим финансов одит на консолидиран финансов отчет на група предприятия:

1. одиторът на групата носи цялата отговорност за одиторския доклад във връзка с консолидирания финансов отчет;
2. одиторът на групата извършва проверка и води документация за своята проверка на одиторската работа, извършена от регистрирани одитори, одитори и/или одиторски предприятия от други държави - членки на Европейския съюз, или трети държави за целите на одита на групата; документацията, съхранявана от одитора на групата, е такава, че да позволи извършването на проверки за качеството на работата на одитора на групата;

3. когато компонент на група предприятия се одитира от одитор или одиторско предприятие от трета държава, с която не са налице действащи договорености, определени в чл. 40у, одиторът на групата носи отговорността да предостави при поискване от Института на дипломираните експерт-счетоводители и/или Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори документацията за одиторската работа, извършена от одитора или одиторското предприятие от третата държава, включително работните документи, свързани с одита на групата;

4. за да осигури предоставянето на документацията по т. 3, одиторът на групата съхранява копие от нея и/или алтернативно се договаря с одитора или одиторското предприятие от трета държава за подходящ и неограничен достъп до документацията от негова страна при поискване или предприема друга подходяща мярка;

5. когато законови или други пречки не позволяват на одитора на групата да се предоставят работните документи по одита от третата държава, съхраняваната от одитора на групата документация включва доказателство, че същият е предприел действия за получаване на достъп до документацията по одита, както и доказателство за съществуването на такива пречки.

Глава седма.

ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 34. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираните одитори носят имуществена отговорност до трикратния размер на договореното им възнаграждение за одит за вредите, които са причинили на своите доверители, ако вредите са пряка и непосредствена последица от техните виновни действия и бездействия. Ограничаването на отговорността не се прилага в случай на умишлено неправомерно поведение от страна на одитора.

(2) Отговорността по ал. 1 се осъществява съгласно Закона за задълженията и договорите и правилата на общото исково производство.

Чл. 35. (1) Регистрираните одитори не носят отговорност за допуснати нарушения от страна на управителните органи и служителите на одитираните предприятия.

(2) Заверката на финансовите отчети не освобождава от отговорност ръководството на одитираното предприятие за законосъобразността и целесъобразността на действията им през одитирания период.

Глава седма.

"А" СИСТЕМА ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Публичният надзор над дейността на регистрираните одитори се осъществява от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

Чл. 35б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, наричана по-нататък "комисията", е независим орган, юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София. Дейността на комисията се финансира от държавния бюджет чрез бюджета на Комисията за финансов надзор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Комисията е колегиален орган и се състои от председател и четирима членове. При отсъствие на председателя функциите му се изпълняват от член на комисията, определен от председателя за всеки конкретен случай.

(3) Председател и членове на комисията могат да бъдат само български граждани, които отговарят на следните изисквания:

1. да имат завършено висше юридическо или икономическо образование с придобита образователно-квалификационна степен "магистър";

2. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) да притежават познания в областите, свързани с независимия финансов одит, и да имат най-малко 5 години професионален стаж в тези области;

3. да не са осъждани за умишлени престъпления от общ характер;

4. да не упражняват дейност, свързана с независимия финансов одит.

(4) Председателят на комисията се избира от Народното събрание по предложение на Комисията по бюджет и финанси.

(5) В едномесечен срок след избора на председател на комисията той провежда консултации за излъчване на кандидати за членове на комисията при спазване на следния принцип:

1. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) едно лице се предлага от министъра на финансите;

2. едно лице се предлага от управителя на Българската народна банка;

3. едно лице се предлага от председателя на Комисията за финансов надзор;

4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) едно лице се предлага от управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(6) Членовете на комисията се избират от Народното събрание по предложение на председателя на комисията.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Членът на комисията, предложен от управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители, може да упражнява дейност, свързана с независимия финансов одит.

(8) Председателят на комисията ръководи дейността на комисията и я представлява.

Чл. 35в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Мандатът на комисията е 4 години. Председателят и членовете на комисията не могат да бъдат избирани за повече от два последователни мандата.

(2) Мандатът на председателя и на член на комисията се прекратява предсрочно от Народното събрание:

1. при подаване на оставка;
2. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;
3. ако престане да отговаря на изискванията на чл. 35б, ал. 3;
4. при неучастие без основателни причини в три или повече заседания на комисията за период една година.

(3) При предсрочно прекратяване на мандата на председателя или на член на комисията на негово място за остатъка от мандата се избира друго лице по реда на чл. 35б, ал. 4, 5 и 6.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Членовете на комисията, без председателя ѝ, не са в трудово или служебно правоотношение с комисията.

(5) Председателят на комисията получава основно месечно възнаграждение в размер на три средномесечни заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общественния сектор, съобразно данните на Националния статистически институт. Основното месечно възнаграждение се преизчислява всяко тримесечие, като се взема предвид средномесечната работна заплата за последния месец от предходното тримесечие.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Членовете на комисията, с изключение на председателя, получават възнаграждение за участието си във всяко заседание в размер на една минимална работна заплата за страната. Полученото месечно възнаграждение не може да превишава 50 на сто от основното месечно възнаграждение на председателя.

Чл. 35г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията приема правилник за дейността си, който се обнародва в "Държавен вестник".

(2) При осъществяване на дейността си комисията се подпомага от администрация, чиято структура и организация на работа се определят с правилника по ал. 1.

(3) Правоотношенията със служителите от администрацията възникват и се уреждат по Кодекса на труда.

(4) За администрацията на комисията не се прилага Законът за администрацията.

(5) Основните месечни трудови възнаграждения и допълнителните трудови възнаграждения на служителите от администрацията се определят в съответствие с вътрешни правила, приети с решение на комисията по предложение на председателя, и разполагаемите средства по бюджета на комисията.

Чл. 35д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията носи отговорност за надзора над:

1. придобиването на правоспособност, регистрирането на регистрираните одитори, включително на одиторите и одиторските предприятия от други държави - членки на Европейския съюз, и трети държави, и отнемането на правоспособността;

2. приемането и спазването на стандарти за професионална етика, вътрешен контрол на качеството в одиторските предприятия и при извършването на одита;

3. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) продължаващото обучение, системите за гарантиране на качеството, за разследване и налагане на наказания.

(2) За изпълнение на дейността си комисията:

1. осъществява надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по чл. 37;

2. утвърждава правилата и процедурите за извършване на проверки за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори, лицата, които участват в проверките, както и годишния план за извършване на проверки;

3. връща за допълнителна или повторна проверка случаите, в които резултатите от извършените проверки за контрол на качеството от органите на Института на дипломираните експерт-счетоводители са незадоволителни;

4. в случаи на повтарящо се неспазване на определените срокове за приключване на проверките, незадоволително качество на извършваните проверки или на системни забавяния в сроковете определя член, съответно членове на комисията, които да участват в проверките съвместно с органите на Института на дипломираните експерт-счетоводители;

5. провежда разследвания при получени сигнали и предложения от заинтересовани лица за предполагаеми нарушения, както и в други случаи по своя преценка; в тези случаи комисията може да бъде подпомагана от съответните органи на Института на дипломираните експерт-счетоводители;

6. налага наказания в определените от закона случаи;

7. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) утвърждава или връща с мотивирано искане за преразглеждане правилата по чл. 21а;

8. изготвя и публикува на електронната си страница годишна работна програма за дейността си;

9. осъществява сътрудничеството със съответните органи на Европейския съюз, с надзорни органи на държавите - членки на Европейския съюз, или на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит;

10. изготвя и представя на Народното събрание годишен отчет за дейността си не по-късно от 30 май на следващата година, който се публикува на електронната страница на комисията.

(3) При изпълнение на задълженията си председателят и членовете на комисията имат право да изискват:

1. в определени от тях срокове от проверявания/разследвания регистриран одитор документи, заверени копия на документи, сведения, справки и друга информация, които имат значение за извършване на проверката/ разследването;

2. в определени от тях срокове от проверявания/разследвания регистриран одитор писмени обяснения по въпроси, свързани с проверката/разследването;

3. заверени копия на документи, сведения и справки от юридически лица и еднолични търговци извън проверявания/разследвания регистриран одитор, свързани с проверката/разследването;

4. от Института на дипломираните експерт-счетоводители представянето на документи, сведения, справки и друга информация, свързана с правомощията на комисията.

(4) Регистрираните одитори не могат да се позовават на изискванията за конфиденциалност и професионална тайна при упражняване на правомощията на комисията по този закон.

(5) При извършване на проверка/разследване председателят и членовете на комисията са длъжни да се легитимират със служебна карта и да представят решение на комисията за извършване на проверката/разследването.

Чл. 35е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Заседанията на комисията са редовни, когато присъстват председателят и най-малко двама от членовете ѝ.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Комисията приема решения с явно гласуване и с мнозинство от три гласа.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Решенията по чл. 41 и 42 за отнемане на правото за извършване на независим финансов одит и за лишаване от правото да се упражнява одиторска дейност се приемат с мнозинство от четири гласа и тайно гласуване.

(4) Председателят и членовете на комисията не могат да се въздържат от гласуване.

(5) Допълнителни правила за работа на комисията се определят с правилника по чл. 35г, ал. 1.

Чл. 35ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Председателят и членовете на комисията, както и служителите от нейната администрация са длъжни да не разгласяват и да не предоставят информацията, станала им известна при или по повод осъществяването на дейността им, освен в случаите, предвидени в закон. Това задължение не се погасява и след напускане на комисията или нейната администрация.

Глава осма.

ИНСТИТУТ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ

Чл. 36. Институтът на дипломираните експерт-счетоводители е юридическо лице на самостоятелна издръжка със седалище в София.

Чл. 37. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители осигурява упражняването на независимата одиторска професия на регистрираните одитори в интерес на обществото.

(2) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители организира и ръководи професионалната дейност на своите членове, като:

1. организира и провежда изпитите на кандидатите за получаване на диплома за дипломиран експерт-счетоводител;
2. регистрира одиторите, които получават правоспособността си съобразно изискванията на този закон;
3. организира и провежда различни форми за повишаване на професионалната им квалификация;
4. организира обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители чрез взаимодействие с избрани от него висши училища;
5. издава свое списание, учебни помагала и научни трудове, свързани с развитието и популяризирането на одиторската професия;
6. утвърждава вътрешна система за контрол на дейността на своите членове;

7. разработва при необходимост професионални одиторски правила и техники за допълнително подпомагане и регулиране на дейността на неговите членове;
8. контролира качеството на одиторската дейност и професионалното поведение на своите членове;
9. организира, подпомага и извършва изследователска дейност в областта на независимия финансов одит, на счетоводството и финансовия анализ и други съпътстващи области;
10. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) изготвя и представя пред комисията проект на годишна работна програма, която комисията утвърждава;
11. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) изготвя и представя пред комисията годишен отчет за дейността си;
12. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) подпомага дейността на комисията.

Чл. 38. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители се представлява от неговия председател.

Чл. 39. (1) Органи на Института на дипломираните експерт-счетоводители са:

1. общо събрание;
2. управителен съвет;
3. контролен съвет;
4. съвет по професионалната етика;
5. съвет за контрол по качеството на одиторските услуги;
6. дисциплинарен съвет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Общото събрание приема устав, избира председател на Института на дипломираните експерт-счетоводители и членове на органите му.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Управителният съвет организира и ръководи текущо дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители и се отчита пред общото събрание. Председателят ръководи заседанията на управителния съвет.

(4) Контролният съвет контролира изпълнението на решенията на общото събрание, изпълнението на бюджета на института и дейността на управителния съвет.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Съветът по професионална етика контролира изпълнението на Професионално-етичния кодекс.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Съветът за контрол на качеството на одиторските услуги контролира качеството на одиторската дейност на регистрираните одитори чрез проверки по утвърдени от комисията правила, процедури и планове. Членовете на съвета са членове на Института на дипломираните експерт-счетоводители на ротационен принцип.

(7) Дисциплинарният съвет разглежда констатациите на съвета за контрол върху качеството на одиторските услуги и на съвета по професионална етика. Въз основа на констатациите на съвета за контрол върху качеството на одиторските услуги и на съвета по професионална етика членовете на дисциплинарния съвет могат да съставят актове за установяване на нарушения.

(8) Организацията и дейността на органите по ал. 1 се уреждат в устава на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Чл. 40. Финансирането на дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители се осигурява от:

1. встъпителни и годишни вноски на членовете на института;
2. приходи от такси за провеждане на курсове и изпити;
3. приходи от абонамент и от издателска дейност;
4. приходи от извършване на консултантски услуги;
5. приходи от санкции, налагани от института;
6. приходи от дарения;
7. други приходи.

Глава осма.

"А" СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 40а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Всички регистрирани одитори и регистрирани одиторски предприятия, които са членове на Института на дипломираните експерт-счетоводители, както и регистрирани одитори и регистрирани предприятия от държавите - членки на Европейския съюз, или от трети държави, са обект на контрол на качеството на дейността им.

(2) Системата за контрол на качеството се изгражда и функционира по правилата, процедурите и плановете, утвърдени от комисията по предложение на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Системата за контрол на качеството функционира, като назначените от комисията инспектори и контрольорите от Института на дипломираните експерт-счетоводители извършват проверките за контрол на качеството под надзора на комисията.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Инспекторите на комисията са в трудови или извънтрудови правоотношения с комисията. Те се назначават по ред, определен с правилника на комисията.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Въз основа на резултатите от извършените проверки от инспекторите на комисията, както и от контрольорите на Института на дипломираните експерт-счетоводители Комисията има право да дава предписания, които са задължителни за изпълнение от регистрираните одитори, и да предприема мерки спрямо тях.

(6) Комисията връща за допълнителна или повторна проверка случаите, в които резултатите от извършените проверки за контрол на качеството са незадоволителни.

(7) В случаи на повтарящо се неспазване на определените срокове за приключване на проверките, незадоволително качество на извършваните проверки или на системно забавяне в сроковете се определят член, съответно членове на комисията, които да участват в проверките.

(8) Комисията провежда разследвания при получени сигнали и предложения от заинтересовани лица за предполагаеми нарушения, както и в други случаи по своя преценка. В тези случаи комисията може да бъде подпомагана от съответните органи на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(9) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Системата за контрол на качеството по ал. 3 се финансира от:

1. бюджета на комисията - за участието на инспекторите в проверките за контрол на качеството;

2. средства на Института на дипломираните експерт-счетоводители - за участието на контрольорите в проверките за контрол на качеството.

(10) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(11) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(12) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

(13) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

Чл. 40б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Контролът на качеството на дейността на регистрираните одитори се извършва при спазване на следните изисквания:

1. контролът да се осъществява от лица, които са независими от съответните контролирани регистрирани одитори;
2. финансирането на контролните дейности да е адекватно, достатъчно и независимо от контролираните регистрирани одитори;
3. да са осигурени достатъчни ресурси за извършване на необходимите контролни дейности;
4. (изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) лицата, които извършват контрол на качеството, да имат подходящо професионално образование и съответстващ опит в областта на независимия финансов одит и финансовото отчитане и да са преминали обучение за контрол на качеството;
5. липса на конфликт на интереси между лицата, които извършват контрол на качеството, и проверяваните регистрирани одитори.

(2) Конфликт на интереси по смисъла на ал. 1, т. 5 е налице, когато лицата, които извършват контрол на качеството:

1. и проверяваният регистриран одитор са били съдружници в предприятие, чийто предмет на дейност е независим финансов одит;
2. са извършвали одити на предприятия, които са одитирани от проверявания регистриран одитор през предходните три години;
3. и проверяваният регистриран одитор са свързани лица.

Чл. 40в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Контролът на качеството на дейността на регистрираните одитори обхваща:

1. проверка на одиторската документация за съответствие с приложимите одиторски стандарти;
2. проверка за спазване изискванията на Международните одиторски стандарти;
3. проверка на спазването на етичните норми и изискванията за независимост на одитора;
4. установяване адекватността на времевите и човешките ресурси, употребени за извършване на одита съобразно обхвата и сложността му;
5. установяване адекватността на одиторските възнаграждения, получени за одита;

6. оценка на вътрешната система за контрол на качеството, приложена от регистрирания одитор;

7. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) проверка за спазване на дадените предписания по чл. 40а, ал. 5.

(2) При проверка на одиторско предприятие в извадката се включват одитите, извършени от всеки един регистриран одитор, осъществявал дейност от името на предприятието.

Чл. 40г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) За резултатите от всяка проверка се изготвя доклад, който съдържа основните заключения от извършения контрол. Копие от доклада се предоставя на проверявания регистриран одитор.

(2) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители публикува ежегодно обобщени резултати от дейността си по контрол на качеството.

Чл. 40д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Регистриран одитор, който извършва независим финансов одит на предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, подлежи на проверка за качеството на одитната дейност най-малко веднъж на три години.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Регистриран одитор, който не извършва независим финансов одит на предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, подлежи на проверка за качеството на одитната дейност най-малко веднъж на 6 години. Институтът на дипломираните експерт-счетоводители изготвя подробен доклад за извършените проверки за контрол на качеството на дейността на тези одитори за всяко календарно тримесечие. Копие от доклада се предоставя на комисията в срок до 15 дни след изтичане на съответното тримесечие.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Проверката за контрол на качеството по ал. 1 се осъществява от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори. Копие от доклада от проверката се изпраща на Института на дипломираните експерт-счетоводители. В проверката може да участват и регистрирани одитори.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

Глава осма.

"Б" ИЗИСКВАНИЯ КЪМ НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ НА ПРЕДПРИЯТИЯ, ИЗВЪРШВАЩИ ДЕЙНОСТ ОТ ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 40е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Всяко предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, създава одитен комитет.

(2) Одитният комитет се избира от общото събрание или от едноличния собственик на капитала на предприятието, извършващо дейност от обществен интерес. Общото събрание или едноличният собственик на капитала определя мандата и броя на членовете на одитния комитет.

(3) За членове на одитния комитет не могат да бъдат избирани:

1. изпълнителни директори;
2. членове на управителни органи на юридическото лице;
3. лица, намиращи се в трудови правоотношения с юридическото лице.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Поне един от членовете на одитния комитет трябва да е независим от надзорния съвет и да има завършено висше образование със специалност счетоводство или финанси и да притежава най-малко 5 години професионален опит по счетоводство или одит.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

Чл. 40ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) В предприятията, които са акционерни дружества, функциите на одитния комитет могат да се осъществяват от управителния съвет или от съвета на директорите или надзорния съвет, ако съгласно последния годишен отчет предприятието отговаря най-малко на два от следните критерии:

1. средна численост на персонала за годината - до 50 човека;
2. балансова стойност на активите към 31 декември - до 18 000 000 лв.;
3. нетни приходи от продажби за годината - до 20 000 000 лв.

(2) В случаите по ал. 1 заседанията на органа, който осъществява функциите на одитен комитет, се ръководят от председател, който не е изпълнителен директор и е избран от надзорния съвет при двустепенна система на управление или от общото събрание на акционерите при едностепенна система на управление.

Чл. 40з. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Одитният комитет изпълнява следните функции:

1. наблюдава процесите по финансово отчитане в предприятието, извършващо дейност от обществен интерес;
2. наблюдава ефективността на системите за вътрешен контрол в предприятието;
3. наблюдава ефективността на системите за управление на рисковете в предприятието;
4. наблюдава независимия финансов одит в предприятието;

5. извършва преглед на независимостта на регистрирания одитор на предприятието в съответствие с изискванията на закона и Етичния кодекс на професионалните счетоводители, включително наблюдава предоставянето на допълнителни услуги от регистрирания одитор на одитираното предприятие.

Чл. 40и. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Регистрираните одитори докладват на одитния комитет по основните въпроси, свързани с изпълнението на одита, като обръщат внимание на съществените слабости в системите за вътрешен контрол на предприятието във връзка с процеса на финансово отчитане.

Чл. 40к. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Изборът на регистриран одитор, който да извърши независим финансов одит на предприятие, осъществяващо дейност от обществен интерес, се извършва въз основа на препоръка на одитния комитет.

Чл. 40л. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Одитният комитет отчита дейността си пред общото събрание или едноличния собственик на капитала на предприятието, извършващо дейност от обществен интерес, веднъж годишно заедно с приемането на годишния финансов отчет.

Чл. 40м. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) При извършване на независим финансов одит на предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, регистрираният одитор ежегодно публикува на своята електронна страница доклад за прозрачност, който включва най-малко следната информация:

1. описание на правната и организационната форма и на собствеността на регистрирания одитор;
2. когато одиторско предприятие е част от мрежа - описание на мрежата, юридически и структурни договорености в нея;
3. описание на управленската структура на одиторското предприятие;
4. описание на системата за вътрешен контрол на качеството на одиторското предприятие и отчет на управителния орган относно ефективността на нейното функциониране;
5. датата на последната извършена проверка от Института на дипломираните експерт-счетоводители или комисията за контрол на качеството на дейността на регистрирания одитор;
6. списък на предприятията, извършващи дейност от обществен интерес, на които регистрираният одитор е извършил одити през последната финансова година;

7. описание за практиките на регистрирания одитор, свързани с независимостта; в отчета трябва да се потвърди, че през последната финансова година е била извършена вътрешна проверка за спазване на изискванията, свързани с независимостта;
8. данни за участията на регистрирания одитор в непрекъснато обучение, организирано от Института на дипломираните експерт-счетоводители по реда на чл. 22;
9. общия обем на приходите на регистрирания одитор, включително разделени по суми, получени от извършени услуги, свързани с независими финансови одити, данъчни консултации, и от други услуги, различни от посочените;
10. данни за базата, въз основа на която се формират възнагражденията на съдружниците - за одиторско предприятие.

(2) Докладът за прозрачност се подписва от регистрирания одитор или от ръководителя на одиторското предприятие.

(3) Докладът за прозрачност се публикува ежегодно до 31 март и остава на електронната страница на регистрирания одитор в срок най-малко три години от датата на публикуването му.

Чл. 40н. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Регистрираните одитори, одитиращи предприятия, които извършват дейност от обществен интерес:

1. представят ежегодна декларация за своята независимост от одитираното предприятие пред одитния комитет;
2. информират ежегодно одитния комитет за всички други услуги, предоставяни на предприятието извън одита;
3. обсъждат с одиторския комитет заплахите за тяхната независимост и предпазните мерки, приложени за смекчаване на тези заплахи, съгласно документираното от регистрираните одитори в изпълнение на чл. 28, ал. 3 и 4.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Ключовият одитор на одиторско предприятие, както и одитор, който работи пряко чрез индивидуална практика, когато одитират предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, трябва да се оттеглят, след като са извършвали одитни ангажменти в продължение на 5 поредни години от датата на назначаване в одитираното предприятие. Те не могат да участват в одита на същото предприятие преди изтичането на две години от оттеглянето си от ангажмента за одит.

(3) Ключовият одитор, участващ в одита на предприятие, извършващо дейност от обществен интерес, не може да заема ръководна управленска позиция в одитираното предприятие преди изтичането на две години от оттеглянето му от ангажмента за одит.

Глава осма.

"В" СЪТРУДНИЧЕСТВО И ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ С КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ НА ДРУГИ ДЪРЖАВИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

Чл. 40о. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията си сътрудничи със съответните компетентни органи на други държави - членки на Европейския съюз, с цел осъществяване на правомощията им в областта на публичния надзор над регистрираните одитори.

(2) Комисията е компетентният орган за сътрудничество и за получаване и предоставяне на информация на компетентните органи за публичен надзор над одиторите и одиторските предприятия в другите държави - членки на Европейския съюз, и трети държави.

(3) При постъпили искания от страна на компетентните органи на други държави - членки на Европейския съюз, комисията незабавно предприема необходимите действия за събиране на исканата информация. При изпълнението на тази дейност комисията се подпомага от Института на дипломираните експерт-счетоводители. Ако комисията не е в състояние да предостави исканата информация, тя информира незабавно съответния компетентен орган от другата държава - членка на Европейския съюз, отправил искането, за причините за това.

(4) Изискването за професионална тайна по чл. 35ж не възпрепятства обмена на поверителна информация между комисията и компетентните органи на държавите - членки на Европейския съюз.

(5) За получената по реда на тази глава информация от компетентен орган на държава - членка на Европейския съюз, се прилага изискването за професионална тайна по чл. 35ж и тя може да се използва от комисията и нейната администрация само във връзка с упражняването на правомощията ѝ по този закон.

Чл. 40п. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) В случаите, когато комисията има основателни съмнения, че на територията на друга държава - членка на Европейския съюз, се извършват действия в нарушение на изискванията на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета, наричана по-нататък "Директива 2006/43/ЕО", тя предоставя подробна информация за това на компетентния орган на съответната държава - членка на Европейския съюз.

(2) В случаите, когато комисията е уведомена от компетентния орган на държава - членка на Европейския съюз, за нарушение на изискванията на Директива 2006/43/ЕО на територията на Република България, тя предприема необходимите мерки и уведомява съответния компетентен орган на държавата - членка на Европейския съюз, за резултатите от тях.

Чл. 40р. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията извършва разследване по искане на съответния компетентен орган на друга държава - членка на Европейския съюз.

(2) В случаите по ал. 1 комисията може да разреши представители на компетентния орган на държавата - членка на Европейския съюз, да участват като наблюдатели в разследването, когато е направено такова искане. В тези случаи цялостното извършване на разследването подлежи на пълен контрол от страна на комисията.

(3) Комисията може да поиска да бъде извършено разследване от компетентен орган на друга държава - членка на Европейския съюз, на територията на тази държава, както и нейни членове да участват като наблюдатели в това разследване.

Чл. 40с. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Комисията може да откаже да изпълни искане за информация по чл. 40о за провеждане на разследване или участие на наблюдатели по чл. 40р, ал. 2, когато:

1. извършването на разследване и предоставянето на информация могат да засегнат суверенитета, националната сигурност или обществения ред на Република България;

2. е образувано производство пред органите на съдебната власт в Република България по отношение на същите действия и срещу същите регистрирани одитори, във връзка с които е поискано съдействие;

3. е налице влязло в сила съдебно решение в Република България по отношение на същите действия и срещу регистрирани одитори, във връзка с които е поискано съдействие.

(2) В случаите по ал. 1 комисията уведомява органа, поискал съдействието.

Чл. 40т. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) В случай на независим финансов одит на консолидирани финансови отчети на местно дружество, на одитор или одиторско предприятие, извършващо независим финансов одит на дъщерно дружество, установено в друга държава - членка на Европейския съюз, не се налагат допълнителни изисквания във връзка с независимия финансов одит относно регистрацията, проверката на гарантирането на качеството, стандартите за одит, професионалната етика и независимостта.

(2) В случай на независим финансов одит на финансовия отчет на предприятие със седалище в друга държава - членка на Европейския съюз, чиито ценни книжа се търгуват на български регулиран пазар, не се налагат допълнителни изисквания във връзка с независимия финансов одит относно регистрацията, проверката на гарантиране на качеството, стандартите за одит, професионалната етика и независимостта на регистрирания одитор, който извършва независим финансов одит на финансовите отчети на това предприятие.

Чл. 40у. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Комисията може да разреши предоставянето на работни документи, свързани с извършването на независим финансов одит, или на други документи, държани от регистрираните одитори, на компетентните органи на трета държава, при условие че:

1. работните и другите документи са свързани с извършването на независим финансов одит на дружества, емитирали ценни книжа в тази трета държава, или когато дружествата са част от група, която изготвя консолидираните финансови отчети в тази трета държава;
2. предоставянето се осъществява чрез комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори до компетентните органи на тази трета държава и по тяхно искане;
3. компетентните органи на третата държава отговарят на изисквания, обявени за адекватни от Европейската комисия в съответствие с процедурата, предвидена в чл. 48 от Директива 2006/43/ЕО;
4. са налице действащи договорености въз основа на реципрочност, договорена между комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори и компетентните органи на третата държава;
5. предоставянето се осъществява при спазване изискванията на глава шеста от Закона за защита на личните данни.

(2) Действащите договорености, посочени в ал. 1, т. 4, трябва да гарантират, че:

1. предоставянето на работни документи, свързани с извършването на независим финансов одит, или на други документи, държани от регистрираните одитори, се извършва въз основа на обосновано искане от компетентните органи на третата държава, което посочва целите на искането;
2. служителите или лицата, наети от компетентните органи на третата държава, както и другите лица, които получават предоставяните документи, са задължени да спазват изискването за конфиденциалност и професионална тайна;
3. компетентните органи на третата държава ще използват предоставените документи само за упражняване на своите функции по публичен надзор, гарантиране на качеството и разследвания, които отговарят на условията на чл. 29, 30 и 32 от Директива 2006/43/ЕО;
4. искането на компетентните органи на третата държава може да бъде отказано, когато:
  - а) предоставянето на документите може да засегне суверенитета, сигурността или обществения ред в Република България;
  - б) е образувано производство пред органите на съдебната власт в Република България по отношение на същите действия и между същите страни, във връзка с които е поискано предоставяне на документите.

(3) Комисията сътрудничи на Европейската комисия при извършване на оценката за адекватността по ал. 1, т. 3 и предприема необходимите действия за изпълнение на решенията на Европейската комисия.

(4) Чрез неприлагане на изискванията на ал. 1 в изключителни случаи комисията може да разреши регистрираните одитори да предоставят работни документи, свързани с извършването на независим финансов одит, или други документи, държани от тях, пряко на компетентните органи на трета държава, при условие че:

1. е образувано разследване от компетентните органи в тази трета държава;
2. предоставянето не противоречи на изисквания, които регистрираните одитори са длъжни да спазват в съответствие с този закон;
3. са налице действащи договорености с компетентните органи на третата държава, които позволяват на комисията реципрочен директен достъп до работни документи, свързани с извършването на независим финансов одит, или други документи на регистрирани одитори от тази трета държава;
4. запитващият компетентен орган на третата държава информира предварително комисията за всяко искане за пряко предоставяне на документи, като посочва причините за това;
5. са спазени условията по ал. 2.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Комисията уведомява Европейската комисия за действащите договорености по ал. 2 и 4.

Глава девета.

НАРУШЕНИЯ И НАКАЗАНИЯ

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Регистриран одитор се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 20 000 лв. или отнемане на правото за извършване на независим финансов одит на финансови отчети за срок от две години, когато при проверка или разследване, извършено от контролорите на Института на дипломираните експерт-счетоводители или инспекторите на комисията, се установи, че са нарушени изискванията на:

1. Международните одиторски стандарти;
2. Етичния кодекс на професионалните счетоводители;
3. член 22, ал. 2, чл. 27, ал. 4, чл. 28, чл. 33 и § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби.

(2) При наложено наказание отнемане за срок от две години на правото за извършване на независим финансов одит на финансови отчети това право се възстановява след изтичане на срока. Ежегодно през следващите три последователни години се извършва

проверка за контрол на качеството на дейността на този одитор. Копие от доклада за извършената проверка задължително се предоставя и разглежда от комисията.

(3) В случай че при проверките или разследванията, извършени през тригодишния период по ал. 2, се установи нарушение по ал. 1 на регистрирания одитор, комисията лишава регистрирания одитор от правото да упражнява одиторска дейност и предприема незабавни действия за заличаването му от регистъра на регистрираните одитори. Лицата, лишени от правото да упражняват одиторска дейност по този ред, нямат право да кандидатстват отново за регистрирани одитори.

(4) Когато нарушенията по ал. 1 са извършени от регистриран одитор, който осъществява независим финансов одит от името на специализирано одиторско предприятие, наказание се налага както на регистрирания одитор - физическо лице, така и на специализираното одиторско предприятие, от чието име е извършен одитът.

(5) Когато регистрираният одитор е наказан по ал. 1 с парична глоба или имуществена санкция, при повторно нарушение наказанието е в двоен размер.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от лицата, установили нарушението, на които е било възложено извършването на проверката/разследването.

(7) Наказателните постановления се издават от председателя на комисията.

(8) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват съгласно Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Регистриран одитор, който откаже или не съдейства при извършването на проверка или разследване, се наказва с временно отнемане на правото да извършва независим финансов одит на финансови отчети за срок от две години. В този случай се прилагат съответно чл. 41, ал. 2 и 3.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 регистрираният одитор се лишава от правото да упражнява одиторска дейност.

(3) Актовете за установяване на нарушенията по ал. 1 и 2 и наказателните постановления се издават по реда на чл. 41, ал. 6, 7 и 8.

Чл. 43. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители извършва чрез своите органи разследване на нарушенията, допуснати от регистрираните одитори във връзка с извършваните от тях одити.

(2) Разследванията по ал. 1 се провеждат при постъпили в Института на дипломираните експерт-счетоводители или в комисията сигнали и предложения от заинтересовани

лица. Разследвания се провеждат и за нарушения, установени при проверките за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори.

(3) В случаите по чл. 35д, ал. 2, т. 4 комисията може да определи свои членове, които да участват в разследването съвместно с органите на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(4) Комисията извършва самостоятелни разследвания, когато допуснатите нарушения засягат дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители, както и в други случаи по своя преценка.

(5) Актовете за установяване на нарушенията в случаите по ал. 2 и 3 се съставят от членове на дисциплинарния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители, а наказателните постановления се издават от председателя на управителния съвет на института.

(6) Актовете за установяване на нарушенията в случаите по ал. 4 се съставят от члена на комисията, на когото е възложено извършването на разследването. Наказателните постановления се издават от председателя на комисията.

(7) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват съгласно Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Регистриран одитор" е физическо лице, придобило право да подписва одиторски доклади с мнение върху финансови отчети; или негово предприятие или специализирано одиторско предприятие, вписано в регистъра на регистрираните одитори към Института на дипломираните експерт-счетоводители.

2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Одиторска професия" е професията на регистрираните одитори по извършване на услуги по независим финансов одит или аналогични на тях пряко или чрез специализирани одиторски предприятия.

3. "Нарушение на независимостта на одитора и конфликт на интереси" е налице:

а) когато регистрираният одитор има финансов интерес от дейността на одитираното предприятие, изразяващ се в притежаване на дялове, акции или други ценни книжа, емитирани от предприятието, и/или участие в основната му дейност;

б) когато регистрираният одитор участва в управлението на одитираното предприятие;

в) когато регистрираният одитор е в съпругески отношения или в отношения на родство с ръководството на одитираното предприятие по права линия без ограничения и по съребрена линия до втора степен включително;

г) когато е налице съдебен спор между регистрирания одитор и одитираното предприятие.

4. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Свързани лица" са лицата по смисъла на § 1, т. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

5. "Същественост" е праг на такава сумарна или индивидуална грешка, отклонение и/или пропуск, установени в показателите на финансов отчет, която може да повлияе или да промени решение на потребителите на отчета.

6. "Разумна сигурност" е висока степен на сигурност, изразена позитивно в одиторския доклад като уверение, че информацията, обект на одита, не съдържа съществени пропуски, грешки и недостатъци.

7. "Предприятие" е предприятие по смисъла на Закона за счетоводството.

8. "Повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок от издаването на наказателното постановление, с което на нарушителя е наложено наказание за същото по вид нарушение.

9. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Специализирано одиторско предприятие" е дружество, регистрирано по чл. 64, ал. 1, т. 1, 2 или 3 от Търговския закон или по законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, с основен предмет на дейност независим финансов одит на финансови отчети на предприятия, три четвърти от членовете на управителния му орган са регистрирани одитори, одитори и/или одиторски предприятия от други държави - членки на Европейския съюз, има добра репутация и е:

а) събирателно дружество, в което повече от половината от съдружниците са регистрирани одитори, одитори и/или одиторски предприятия от други държави - членки на Европейския съюз;

б) командитно дружество, в което повече от половината от неограничено отговорни съдружници са регистрирани одитори, одитори и/или одиторски предприятия от други държави - членки на Европейския съюз;

в) дружество с ограничена отговорност, в което повече от половината от гласовете в общото събрание на съдружниците и от капитала принадлежат на регистрирани одитори, одитори и/или одиторски предприятия от други държави членки.

10. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Независим финансов одит" е одитът на годишни финансови отчети или консолидирани финансови отчети, когато това се изисква от действащото законодателство, с изключение на одита на финансови отчети, извършван от Сметната палата.

11. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Предприятия, извършващи дейност от обществен интерес" са:

а) публични дружества и емитенти на ценни книжа в страната, както и в друга държава - членка на Европейския съюз, и Европейското икономическо пространство;

б) кредитни институции;

в) застрахователи, презастрахователи, здравноосигурителни и пенсионноосигурителни дружества;

г) търговски дружества, които произвеждат, пренасят и продават електроенергия и топлоенергия;

д) търговски дружества, които внасят, пренасят, разпределят и транзитират природен газ;

е) търговски дружества, които предоставят водоснабдителни, канализационни и телекомуникационни услуги;

ж) "Български държавни железници" - ЕАД, и дъщерните му предприятия;

з) (отм. - ДВ, бр. 54 от 2010 г.)

12. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Ключов одитор" е:

а) одитор, определен от специализирано одиторско предприятие за основно отговорен за извършването на независим финансов одит от името на одиторското предприятие, или

б) одитор, определен от специализираното одиторско предприятие за основно отговорен за извършването на независимия финансов одит на нивото на групата, и одитор, определен като основно отговорен за извършването на одита на нивото на основните дъщерни компании, в случаи на одит на група, или

в) одитор, който подписва одиторския доклад.

13. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Одитор на група" е одитор или специализирано одиторско предприятие, които извършват независим финансов одит на годишните консолидирани отчети.

14. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Одиторска мрежа" е обединение на регистрирани одитори, което има за цел сътрудничество, подялба на приходи или разходи, или съсобственост на акции, контрол или управление, общи политики и процедури за контрол на качеството, обща бизнес стратегия, използване на обща фирма или на значителна част от професионалните ресурси.

15. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Одитор от трета държава" е физическо лице, което извършва независим финансов одит на годишните или консолидираните финансови отчети на дружество, учредено в трета държава.

16. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Одиторско предприятие от трета държава" е предприятие, независимо от правната му форма, което извършва независим финансов

одит на годишните или консолидираните финансови отчети на дружество, учредено в трета държава.

17. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Филиал на одиторско дружество" е всяко предприятие, независимо от правната му форма, което е свързано с одиторско предприятие чрез колективна собственост, контрол или управление.

18. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Лице, което не упражнява дейност, свързана с независимия финансов одит" е всяко физическо лице, което в продължение най-малко на три години преди участието си в системата на публичен надзор не е извършвало независим финансов одит по смисъла на този закон, не е притежавало дялове, акции или други ценни книжа, емитирани от одиторско предприятие, не е било член на управителен или контролен орган на одиторско предприятие и не е било наето от одиторско предприятие или свързано по друг начин с него.

19. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Области, свързани с независимия финансов одит" са посочените в чл. 17.

20. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Международни одиторски стандарти" са Международните стандарти за одит (ISA) и свързаните с тях становища за одит и етика, доколкото те имат отношение към независимия финансов одит.

21. (нова - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) "Компетентни органи на трети държави" са органите, които отговарят за публичния надзор или за одобрението и регистрацията на лицата, извършващи одит на годишните счетоводни отчети и на консолидираните счетоводни отчети в държава, които не са членки на Европейския съюз.

22. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Инспектор" е лице, което не упражнява дейност, свързана с независимия финансов одит, и е в трудови или извънтрудови правоотношения с комисията, отговаря на определените изисквания на този закон за придобита квалификация и опит и е преминало обучение за контрол на качеството.

23. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Експерт" е физическо лице със специфични познания за финансовите пазари, финансовото отчитане, одитиране или други области, свързани с проверките и практиката на извършваните одити по този закон.

24. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Контрольор" е лице, член на Института на дипломираните експерт-счетоводители, преминало обучение за контрол на качеството и утвърдено за контрольор.

25. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Опит в областта на независимия финансов одит" е опитът в областта на счетоводството, финансовото отчитане и одита.

26. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Проверка" е съвкупност от систематични, планирани процедури за проверяване качеството на дейността на регистрираните одитори и специализирани одиторски предприятия и включва оценка на спазването на приложимите стандарти за одит и на изискванията за независимост, на количеството и качеството на изразходваните ресурси, на полученото одиторско възнаграждение и на системата за вътрешен контрол на качеството.

27. (нова - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) "Разследване" е изпълнението на съвкупност от процедури за откриване, коригиране и предотвратяване на неправилно извършване на независимия финансов одит, както и на нарушения на приложимите международни стандарти и законови разпоредби от регистрираните одитори и специализираните одиторски предприятия.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2008 г.) Този закон въвежда изискванията на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета.

§ 1б. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2010 г.) Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е компетентният орган, на който е възложен надзорът над регистрираните одитори и одиторски дружества, както и ефективното сътрудничество на общностно ниво, по отношение на надзорните действия на държавите - членки на Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. Изискванията:

1. за практически одиторски стаж по реда на чл. 18, ал. 2 се прилагат от 1 януари 2003 г.;
2. на чл. 20 се прилагат от 1 януари 2003 г.;
3. за участие на дипломирания експерт-счетоводител само в едно специализирано одиторско предприятие се прилагат за одит и заверка на годишни финансови отчети за 2002 г. и следващите години.

§ 3. (1) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители, създаден с чл. 53 от отменения Закон за счетоводството (обн., ДВ., бр. 4 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 26 от 1992 г., бр. 55 от 1993 г., бр. 21, 33 и 59 от 1996 г., бр. 52 от 1997 г., бр. 21 от 1998 г., бр. 57, 81, 83 и 113 от 1999 г., бр. 1 и 92 от 2000 г.; отм., бр. 98 от 2001 г.), продължава дейността си по реда на глава осма от този закон.

(2) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители избира новосъздадените органи по чл. 39, ал. 1, т. 4, 5 и 6 от този закон до 30 септември 2002 г.

§ 4. Лицата, придобили правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители по отменения Закон за счетоводството, придобиват права на регистрирани дипломирани експерт-счетоводители по този закон, като полагат клетва и подписват клетвен лист.

§ 5. Дипломираните експерт-счетоводители, придобили правоспособност до 31 декември 2001 г., могат да извършват независим финансов одит от 1 януари 2003 г. след получаване на сертификат от Института на дипломираните експерт-счетоводители за участие в курсове за повишаване на професионалната си квалификация по Международните одиторски и Международните счетоводни стандарти.

§ 6. Лицата, които имат успешно положени изпити по реда на отменения Закон за счетоводството, но не са придобили правоспособност към датата на влизане в сила на този закон, придобиват правоспособност по досегашния ред.

§ 7. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) Международните одиторски стандарти, утвърдени от Института на дипломираните експерт-счетоводители, влизат в сила от 1 юли 2003 г. До тази дата се прилагат Националните одиторски стандарти.

§ 8. Печатите на дипломираните експерт-счетоводители, придобили правоспособност по реда на отменения Закон за счетоводството, са валидни до 1 юли 2002 г. Регистрираните дипломирани експерт-счетоводители по § 4 заменят старите печати по реда на този закон до 1 юли 2002 г.

§ 9. До подписването на спогодби за взаимно признаване на дипломите със сродни професионални организации от чужбина признаването на правоспособността на лицата по чл. 21 се извършва по реда на чл. 16 - 18 от този закон.

§ 10. Законът влиза в сила от 1 януари 2002 г.

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 9 ноември 2001 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
СЧЕТОВОДСТВОТО

(ОБН. - ДВ, БР. 96 ОТ 2004 Г.)

§ 19. Законът влиза в сила от 1 януари 2005 г., с изключение на § 10 и § 14, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 27.09.2005 Г.)

§ 16. Подзаконовите нормативни актове, които уреждат признаването на професионална квалификация и/или правоспособност за упражняване на регулирана професия, придобити в държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, се издават или допълват в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон.

§ 17. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 8, § 9, т. 2 и 3 и § 10, т. 2 и т. 3, буква "б", които влизат в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 88. Кодексът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на чл. 179, ал. 3, чл. 183, ал. 9, § 10, т. 1, буква "д" и т. 4, буква "в", § 11, т. 1, буква "б" и § 14, т. 12 от преходните и заключителните разпоредби, които влизат в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.07.2006 Г.)

§ 142. Кодексът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. дял трети, § 2, т. 1 и § 2, т. 2 - относно отмяната на глава трета, раздел II "Обжалване по съдебен ред", § 9, т. 1 и 2, § 11, т. 1 и 2, § 15, § 44, т. 1 и 2, § 51, т. 1, § 53, т. 1, § 61, т. 1, § 66, т. 3, § 76, т. 1 - 3, § 78, § 79, § 83, т. 1, § 84, т. 1 и 2, § 89, т. 1 - 4, § 101, т. 1, § 102, т. 1, § 107, § 117, т. 1 и 2, § 125, § 128, т. 1 и 2, § 132, т. 2 и § 136, т. 1, както и § 34, § 35, т. 2, § 43, т. 2, § 62, т. 1, § 66, т. 2 и 4, § 97, т. 2 и § 125, т. 1 - относно замяната на думата "окръжния" с "административния" и замяната на думите "Софийския градски съд" с "Административния съд - град София", които влизат в сила от 1 март 2007 г.;

2. параграф 120, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.;

3. параграф 3, който влиза в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 62 ОТ 2006 Г.)

§ 20. Този закон влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
СЧЕТОВОДСТВОТО

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 61. Този закон влиза в сила от 1 януари 2007 г., с изключение на § 48, който влиза в сила от 1 юли 2007 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

(ОБН. - ДВ, БР. 67 ОТ 2008 Г.)

§ 44. Народното събрание в едномесечен срок от влизането в сила на този закон избира председателя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори и нейните членове.

§ 45. В едномесечен срок от избирането ѝ Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори приема правилник за дейността си.

§ 46. (1) Дипломираните експерт-счетоводители и специализираните одиторски предприятия - членове на Института на дипломираните експерт-счетоводители и вписани в регистъра на института преди влизането в сила на този закон, се смятат за регистрирани одитори, придобили правоспособност и вписани в регистъра на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на закона.

(2) Институтът на дипломираните експерт-счетоводители в двумесечен срок от влизането в сила на този закон привежда регистъра на регистрираните одитори и издаваните при условията и по реда на чл. 14 печати на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на този закон.

§ 47. До 30 юни 2010 г. Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори извършва преглед на глава осма "а" "Система за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори", като взема предвид резултатите от функционирането на системата за контрол на качеството и отчита добрите европейски практики и при необходимост прави мотивирани предложения за промени.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2010 Г.)

§ 51. Законът влиза в сила от 1 януари 2010 г. с изключение на § 10, 11 и 14, които влизат в сила от 1 януари 2009 г.

Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

(ОБН. - ДВ, БР. 54 ОТ 2010 Г.)

§ 26. (1) С влизането в сила на този закон мандатът на члена на комисията - представител на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, и мандатите на членовете - представители на Института на дипломираните експерт-счетоводители, се прекратяват.

(2) Председателят на комисията в 14-дневен срок от влизането в сила на този закон предлага на Народното събрание да избере за член на комисията представител на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

§ 27. Разпоредбата на чл. 40н, ал. 2 се прилага за одитни ангажименти за годишни финансови отчети, съставени след 31 декември 2008 г.

Релевантни актове от Европейското законодателство

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА 89/48/ЕИО от 21 декември 1988 година относно обща система за признаване на дипломите за висше образование, издадени след завършването на професионално обучение с минимална продължителност от три години

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА 84/253/ЕИО от 10 април 1984 година приета на основание член 54, параграф 3, б. "ж" от Договора, относно одобряването на лицата, натоварени с извършването на задължителни проверки на счетоводни документи

ДИРЕКТИВА 83/349/ЕИО НА СЪВЕТА от 13 юни 1983 година приета на основание член 54, параграф 3, буква ж) от Договора относно консолидираните счетоводни отчети

ДИРЕКТИВА 78/660/ЕИО НА СЪВЕТА от 25 юли 1978 година приета на основание член 54, параграф 3, буква ж) от Договора относно годишните счетоводни отчети на някои видове дружества

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 438/2001 НА КОМИСИЯТА от 2 март 2001 година относно определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1260/1999 на Съвета по отношение на системите за управление и контрол на помощта, отпускана по структурните фондове